



Fig. 1. Kirken set fra sydvest. Foto Martin Wangsgaard Jürgensen 2013. – *The church seen from the south west.*

## HJALLESE KIRKE

### ODENSE HERRED

Ønsket om en kirke i Hjallesø kan føres tilbage til 1961, da der i kommunens dispositionsplan blev afsat plads til en kirke, hvor den gamle  $\dagger$ Hjallesø Kirke havde ligget indtil 1576 (jf. s. 2911). De forberedende undersøgelser af grunden blev foretaget 1968 (s. 2911), og fra 1971 henlagde provstiet midler til opførelse af en kirke. Fra 1978 holdtes gudstjeneste i midlertidige lokaler på Odensevej. Kirkebygningen, der er placeret umiddelbart syd for den tidligere  $\dagger$ kirke, er opført efter tegninger af arkitekt Ebbe Lehn Petersen, grundstenen blev nedlagt 3. august 1982, hvilket markeres i foyerens mur med en sten med årstallet »1982«. Indvielsen af kirken fandt sted den 11. september 1983. Den er udvidet 2003 med køkken, kontorer og mødelokale (Gråbrødre Arkitekter, Odense). Sognet er udskilt fra Dalum 1984.

Kirken er opført på en åben eng med adgang ad Hjallesøhaven øst for kirken og fodgængerstier fra Hjallesøgade. Nord for kirken er 2008 opstillet tre *skulpturer* af Agnete Brittasius, Frederikshavn, udført i blåglaseret stentøjsler med titlerne »Jul«, »Påske« og »Pinse«, samt nær Hjallesøgade et bystævne bestående af 21 stævnesten af granit stillet i hestesko. Bystævnet blev anlagt 1868 til minde om det da nyligt opløste bylaug, og var i perioden o. 1967–84 overflyttet til Den Fynske Landsby. Ved indkørslen til kirken står Bernhard Haerings granitskulptur »Madonna« (1994) og ved hovedindgangen to skulpturer, Ejler Madsens »Ichthyosaurus« (1991) og Malte Vedel Kobborgs »Mod«.

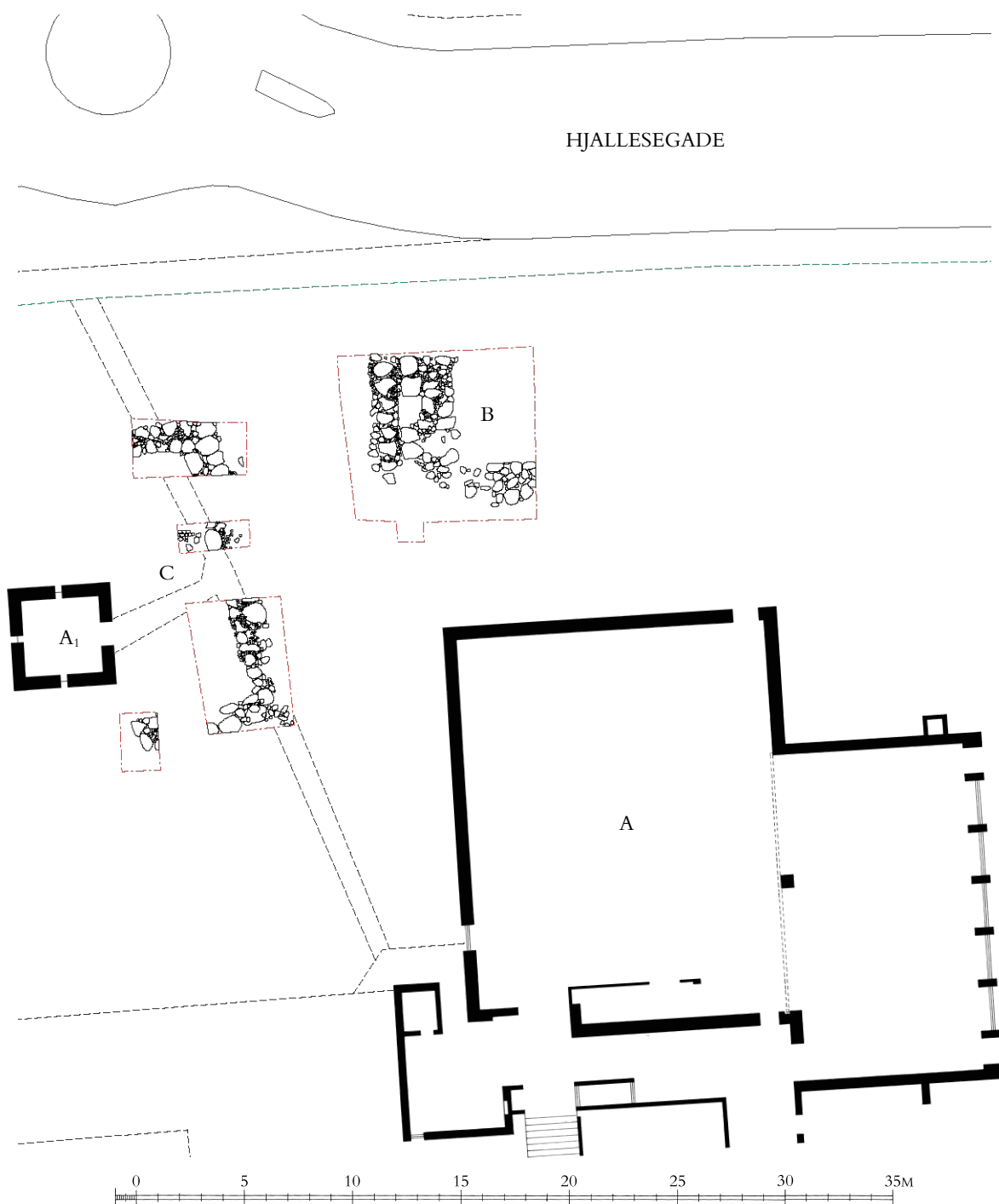


Fig. 2. Plan. 1:300. Hjallesø Kirke (A) med fritstående kirketårn (A<sub>1</sub>). Tegnet af Ebbe Lehn Petersen 1982-83, omtegnet af Merete Rude 2014. De 1982 udgravede kampestensfundamenter til sydvesthjørnet af Hjallesø Kirke (B) (s. 2911) samt fundamenter fra den formodede kirkelade (C) (s. 2911). Målt af Odense Bys Museer 1982, tegnet af Kristine Stub Precht 2014. Montage Mogens Vedsø. – Hjallesø Church (A) with the free-standing bell tower (A<sub>1</sub>). The fieldstone foundations of the southwestern corner of Hjallesø Church (B), excavated in 1982, and the foundations of the assumed kirkelade (C).

## BYGNING

Kirken er opført 1982-83 efter tegninger af arkitekt Ebbe Lehn Petersen, Odense. Den består af en stor sal, der udgør kernen i et kirkecenter med tilstødende møderum og kontorer. Et fritstående klokketårn står nordvest for kirken.

Murene er rejst af røde teglsten over en betonsokkel. Kirkesalen hæver sig over de øvrige lokaler og er dækket af et kløvet tag, hvis teglhængte flader mødes i en rende. De omgivende lokaler har alle halvtag. Udluftningskanaler er anbragt som en art frise under gesimserne i syd og nord. Et stentøjskors, udført af ovennævnte Agnete Brittasius, er 2008 indmuret i nordfacaden.

De kvadratiske vinduer er anbragt asymmetrisk i grupper. Adgangen til kirkesalen sker gennem en entré mod syd, hvorfra en fremspringende dobbeltdør leder ind i kirkerummet, mens en gang fører fra entréen og videre ind i kirkecentret. Østligt i nordmuren leder en retkantet dør direkte ind til kirkerummet.

*Indre.* Kirkesalen er orienteret mod alteret i øst og dækkes af en kompliceret loftsløsning. Store, mørkeblå spær stiger mod øst fra fremspringende betonkonsoller i vestvæggen. Over disse hæver mindre spær sig fra øst mod vest. Begge spær sæt er beklædt med lyst fyrretræ, der mod vest er lagt som skrånede lameller, så lyset fra vinduerne i vest kan slippe ind. I salens sydside er der muret et *orgelpulpitur* i tegl.

Mod øst, bag alteret, forbindes salen med forsamlingslokalet gennem to åbninger, der lukkes med skydedøre (fig. 4) – den ene traditionelt udført, den anden og mindste hæves og sænkes ved trisser. De to rum kan derved benyttes som en stor sal.

Det fritstående *klokketårn* i to stokværk, rejst hvor den middelalderlige  $\dagger$ kirkelade lå (jf. s. 2911), er som selve kirken opført i røde tegl over en betonsokkel. Tårnet har til dels samme tagløsning som kirkesalen, idet hver af de fire facader er afsluttet med en 'halvgavl'. Facaderne har hver en lodret lyssprække i midten. Åbninger er uden glas, men delvist dækket af indsatte, mørkbejsede brædder, der er fæstnet til tværgående betonbånd. En retkantet dør i østfacaden åbner ind i tårnet, hvorfra



Fig. 3. Det fritstående tårn. Foto Martin Wangsgaard Jürgensen 2013. – *The free-standing bell tower.*

en trappe fører op til det åbne, træbeklædte klokkestokværk. Dækket er udført af rå fyrrebrædder, der hviler på betonpiller under et let trætag.

Til kirkesal og forsamlingslokale slutter der sig mod syd kontorer, opbevaringsrum og undervisningslokaler anbragt på begge sider af en bred gang. 2003 er endnu et møderum, også muret i røde teglsten, føjet til kirken mod vest, opført efter tegninger af arkitektfirmaet Gråbrødrene, Odense.<sup>1</sup>

Udvendigt står kirken i blank mur, mens væggene indvendigt er hvidmalede og træværket ubehandlet. Gulvene er overalt belagt med brune fliser.

Kirkecentret er Ebbe Lehn Petersens tredje kirkebyggeri. Det kantede, livlige formsprog kan genfindes i både Bolbro Kirke (s. 1651) og Munkebjerg Kirke (s. 1657), begge opført 1960-61 i samarbejde med broderen Erik Lehn Petersen. I det ydre har bygningen samme dramatiske profil

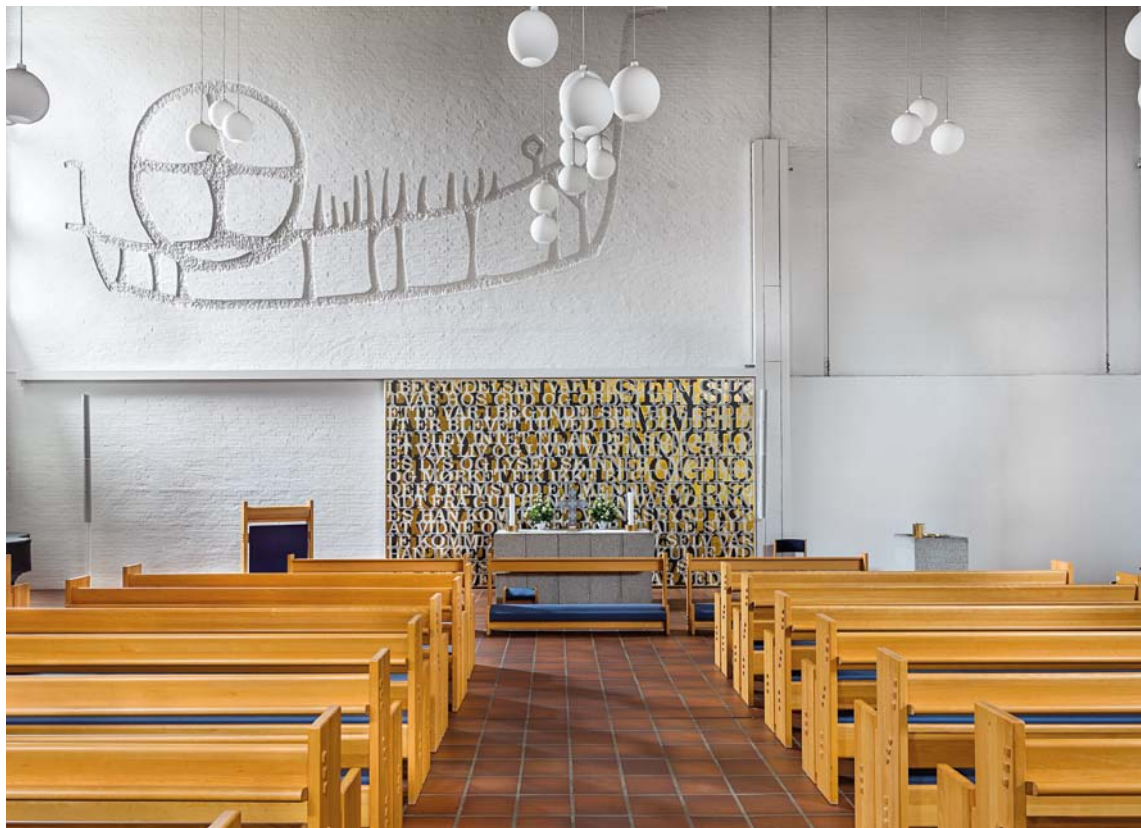


Fig. 4. Indre, set mod øst. Foto Arnold Mikkelsen 2013. – Interior looking east.

som de tidligere arbejder. Indvendigt er kirken mere afdæmpet og traditionel i sin iscenesættelse af rummet.

#### INVENTAR

Inventaret er i alt væsentligt fra opførelsestiden og tegnet af arkitekten. Hovedmøblerne er udført i beton og bøgetræ, og Treenigheden udgør et vigtigt motiv i indretningen og kommer bl.a. til udtryk i dåbskandens tre hanke og tredelingen af alterskranke og stolerækker.

*Alterbordet* (fig. 4) af terrazzo, måler 216×90 cm, og er 100 cm højt. Bordet består af fem støbte elementer, som danner et hult bord med frem-springende front.

*Alterudsmykningen* (jf. fig. 4), 1983. På gylden bund er malet store, sorte versaler, der gengiver skabelsesberetningen (1. Mos. 1,1-2), og derover med hvide versaler i halv størrelse Johannesprologen (Joh. 1,1-9).

*Altørsølvet*, 1983, er tegnet af Ebbe Lehn Petersen og udført af Per Harild, Odense. Til sættet hører kalk, disk og oblatæske, alle mærket med versalindskriften »Hjallese Kirke 1983« samt mester- og lødighedsmærke. *Kalken*, 21,5 cm høj, har seksdelt fod, der er drevet stejlt op i skaftet; på dette er monteret seks forgyldte kugler, der danner en midtknop. Bægeret er glat med tre hældetude. *Disken*, 15 cm i tværmål, er glat. *Oblatæskan* er kugleformet med flad bund og måler 11 cm i tværmål, 10,5 cm høj.

*Alterbordskrucifiks*, o. 1983, af Oluf Jensen, Vredsted. Det 36 cm høje krucifiks er udført i et enkelt, geometrisk formsprog som en figur med udstrakte arme og hovedet hvilende på højre skulder. Nu opstillet ved indgangsdøren i kirkens sydvestlige hjørne.

*Alterkors* af granit, udført af Erik Brandt 2010. Det er 68 cm højt og smykket med fordybede kvadratkors.

†*Alterbordskrucifiks*, 1993, af bronze, udført af Evgeni Prokopov, Ukraine, og skænket af Gertrud Christensen som »en tak for alt, hvad hun og hendes mand, Kaj Søbye Christensen har modtaget i Hjallese Kirke«. Stjålet 2008.

*Alterstager*, 1983, har form af let koniske skåle, 17,5 cm i tværmål, 8,5 cm høje. Under bunden læses versalindskriften »Hjallese Kirke 1983«. Skænket af håndværkerne ved kirkens indvielse.

*Messehagler*. 1) Før 1983, af uld, udført af Hanne Vedel i hvid og guld. 2) Før 1983, af grøn uld, udført af Ester Bové Reintoft. 3) 1983, af uld, udført af Christa Jespersen. Violet. 4-7) Udført 1993-2000 af Kirsten Thrane i de liturgiske farver, hvid, lilla, rød og grøn, og anskaffet for arven efter Else Steffens.

*Alterskranken* (jf. fig. 4), 1983, af bøg, udgøres af tre elementer, alle med hylde til særkalke og knæfald polstret med blå uld.

*Døbefont* (fig. 5), 1983, af terrazzo. Den rektangulære font, 70×70 cm, 95 cm høj, er hul og stillet på en sokkel formet som et kvadratkors. I fontens overkant er nedfældet et korsformet jernbeslag til dåbsfadet, og i det ene hjørne er en cirkulær fordybning til dåbskanden.

*Dåbsfadet* (jf. fig. 5), 1983, 39 cm i tværmål, har høje og rette sider samt en smal fane. Under bunden læses versalindskriften »Hjallese Kirke 1983«.

*Dåbskande* (fig. 5), 1983, formet som en cylindrisk spand med Y-formet hank, 14,5 cm i tværmål, 18 cm høj. Under bunden læses versalindskriften »Hjallese Kirke 1983«.

*Prædikestol*, 1983, af bøg, er udført som en talerstol med vævet forklædning af blå uld.

*Stolestaderne*, 1983, af bøg, med 100 cm høje gavle og blå uldhynder er opstillet i tre rækker.

*Pengeblok*, 1983, af bøg, 28×28 cm, 85 cm høj. Opstillet ved indgangsdøren i kirkens sydvestlige hjørne.

*Orgel*, 1983<sup>2</sup>, med 19 stemmer og én transmission, to manualer og pedal, bygget af Marcussen & Søn, Aabenraa. Disposition: Hovedværk: Principal 8', Rørflojte 8', Oktav 4', Gedaktflojte 4', Quint 2<sup>2</sup>/<sub>3</sub>', Oktav 2', Mixtur III-IV, Trompet 8'. Svelleværk: Gedakt 8', Gamba 8', Spidsflojte 4', Waldflojte 2', Quint 1<sup>1</sup>/<sub>3</sub>', Sesquialtera II, Dulcian 8'; tremulant. Pedal: Subbas 16', Oktav 8<sup>13</sup>, Quin-

tatøn 4', Oktav 2', Fagot 16'. Kopler: SV-HV, HV-P, SV-P. Temperering: Valotti.

*Præsterækketavle*, 2008, af bøg, udført af Andreas Nellemann. Tavlen, der måler 81×52 cm, er op-  
hængt i vestibulen.

*Malerier*. 1-2) 1992, begge betitlet »Treenigheden« og udført af Lotte Aunkilde i bladguld på masonit; signeret og dateret på bagsiden. Billederne, 26×26 cm, har begge en ligesidet trekant som hovedmotiv. Anskaffet for arven efter Else Steffens og ophængt på kirkens vestvæg. 3) 1997, »Opstandelsen« malet af Erik Fridberg i akryl på masonit; måler 37×28 cm. Opsat på kirkens syd-  
væg.

*Papirklip*, 2012, med titlen »Helligånden«, 52×40 cm, af David Gottschalck Bolving. Ophængt ved indgangsdøren i kirkens sydvestlige hjørne.



Fig. 5. Døbefont, dåbsfad og -kande, tegnet af Ebbe Lehn Petersen 1982 (s. 2909). Foto Arnold Mikkelsen 2013. – *Font, baptismal dish and jug, designed by Ebbe Lehn Petersen, 1982.*

*Relieffer* 1) (Jf. fig. 4) 1991, en 'helleristning' af Eiler Madsen hugget i kirkens østvæg. Det forestiller en båd med tolv passagerer, der ledes af en trettende glorieprydet figur ved stævnen. Motivet, der er inspireret af bronzealderhelleristninger i Bohuslän, Sverige, henviser således til Jesus og disciplene. 2) 2006, et triptyk med titlen »Trosbekendelsen«, udført af Agnete Brittasius, Frederikshavn, i bemalet stentøj. Storstykket måler 106×63 cm, fløjene 106×42 cm.

*Skulptur*, 1992, »Nadveren«, udført af Evgeni Prokopov, Ukraine, og skænket af medlemmer af menigheden. Den forestiller et bord omgivet af tretten skikkelser, hvoraf den, der repræsenterer Jesus, krones af en cirkel. Opstillet i en vinduesniche i kirkens sydvestlige hjørne.

*Kors*, 2003, »Vægtkors med kristrose«, udført af Agnete Brittasius. Af brændt ler, 55 cm højt, og smykket af en rose, hvis kronblade er formet som en kvindes køn. Rosen står foran en stjernebesat himmel, og langs korsets kant ses en DNA-streng. Malet i overvejende blå farver. Ophængt i vestibulen.

Kirken har to *klokker*. 1) 1982, tværmål 102 cm, med versalindskrifter. Om halsen »Petit & Fritsen i Holland støbte mig år 1982 til Hjallesø Kirke«, og på legemet Ole Sarvigs ord: »Du ene ville os/ så bryd dog vores trods/ vær os«. 2) 1982, tværmål 95 cm, med versalindskrifter som nr. 1, på legemet dog Sl. 101,1.

#### KILDER OG HENVISNINGER

Vedr. arkivalier for Odense Amt i almindelighed henvises til s. 52-54 og forkortelser vedr. Odense Amt s. 56-59.

Historisk indledning og inventar ved David Burmeister Kaaring, bygningsbeskrivelse ved Martin Wangsgaard Jürgensen, orgler ved Ole Beuchert Olesen. Oversættelser ved James Manley (engelsk). Korrektur ved Jørgen Lethan. Teknisk og grafisk tilrettelæggelse ved Mogens Vedsø. Redaktionen afsluttet december 2013.

<sup>1</sup> Frans Bay, *Hjallesø Kirke gennem 25 år*, Hjallesø 2008.

<sup>2</sup> Tre af stemmerne blev forberedt 1983 og indsat 1985.

<sup>3</sup> Transmission af hovedværkets Principal 8'.

#### HJALLESE CHURCH

Hjallesø Church was built in 1982-83 to drawings by the Royal Surveyor of Buildings Ebbe Lehn Petersen. Its construction history can be traced back to 1961, when provisions were made in the local authority's master plan for a church building on the site where †Hjallesø Church had been until 1576 (p. 2911). From 1971 the Deanery set funding aside for the building of the church, and in 1978 it became possible to buy the site. The foundation stone was laid on 3 August 1982, as marked in the masonry of the foyer, and on 11 September 1983 the church could be consecrated. It was expanded in 2003 with a kitchen, offices and a meeting room (Gråbrødre Arkitekter, Odense).

*Building.* The large church hall forms the core of a complex with adjacent meeting rooms and offices. A free-standing bell tower stands north west of the church. The walls are in red brick on a concrete base. The church hall rises above the

other rooms and is covered by a split roof, where tiled surfaces meet in a gutter. The surrounding rooms all have pent roofs.

The church centre is Ebbe Lehn Petersen's third church project. The angular, vital formal idiom can also be seen in Bolbro Church (p. 1651) and Munkebjerg Church (p. 1657), both built in 1960-61 in collaboration with the architect's brother Erik Lehn Petersen. The exterior of the building has the same dramatic profile as the earlier works. Inside, the church is more subdued and traditional in its staging of the space.

*Furnishings* are in all essentials from the time of construction, designed by Ebbe Lehn Petersen. The basic fixtures are in concrete and birch wood, and the Trinity forms an important motif in the furnishings, for example in the form of the three handles of the baptismal jug and the tripartition of the altar rail and pews.